

1 בָּתִּים וְחֲצִירוֹת פְּתוּחִין לְתוֹכוֹ, כְּלוּמַר שְׁנֵי בָתִּים פְּתוּחִים לְכָל חֶצֶר
2 וּשְׁתֵּי הַחֲצִירוֹת פְּתוּחוֹת לְמִבּוֹי, וְהָבָא – וְכַאֲן שֶׁהַחֲצִירוֹת נַעֲשׂוּ
3 'בָּתִּים', בָּתִּים אֵיכָּא – יֵשׁ, חֲצִירוֹת לִיכָּא – אֵין, וְעַל כֵּן לְחֵי וְקוּרָה
4 אֵינֶם מוֹעִילִים, וְנַעֲשֶׂה דִין הַמִּבּוֹי כְּדִין כְּרַמְלִית וְאֵין מִטְּלָטֵל כּוּ אֵלָּא
5 בְּאַרְבַּע אֲמוּנוֹת. אִם כֹּךָ כִּי לֹא עֵרֵבּוּ הַחֲצִירוֹת עִם הַבָּתִּים נָמִי – גַּם
6 כּוּ, לְיִחוּדֵיהֶן לְהֵנִי בָּתִּים – נִרְאָה אֵת הַבָּתִּים וְלִגְבֵי הַמִּבּוֹי בְּמֵאֵן
7 דְּפִתְיָמִי דְּמֹו – כִּאִילוּ הֵם סְתוּמִים, שֶׁהַחֲצִירוֹת מִפְּסִיקוֹת בֵּין הַבָּתִּים
8 לְמִבּוֹי שֶׁהֵי אֵין אִפְשָׁרוֹת לְהוֹצִיא כְּלִים מִהַבָּתִּים לְחֲצִירוֹת, וְאִם כֵּן
9 חֲצִירוֹת אֵיכָּא וּבָתִּים לִיכָּא, וְלֹא יִהְיֶה נִיתָר בְּלִחֵי וְקוּרָה, וּמִדּוּעַ אִמְרָה
10 רַב שְׁמוּרָה בְּאוּפֵן זֶה לְטַלְטֵל בְּכוּלָּו.

11 מִתְרַצָּת הַגִּמְרָא: אִפְשָׁר – קִיַּמְתָּ אִפְשָׁרוֹת דְּמִכְּבָּלִי לִיהִי רְשׁוּתָא
12 דְּבִנְיָה לְגַבִּי חָד – שְׁבַמֶּשֶׁךְ יוֹם הַשַּׁבָּת יִבְטְלוּ בְעַלֵּי הַבָּתִּים אֵת
13 רְשׁוּתָם בְּחֶצֶר לְאַחַד מִבְּנֵי הַחֶצֶר, וְעַל יְדֵי כֹךָ יִהְיֶה מוֹתֵר לוֹ לְהוֹצִיא
14 מִהַבֵּית הַחֶצֶר, וְשׁוּב יֵשׁ לְמִבּוֹי חֲצִירוֹת וְלֹאֲחַד הַחֲצִירוֹת יֵשׁ אָף בֵּית
15 וְהַכּוֹנֵה לְבֵיתוֹ שֶׁל זֶה שְׁבִיטְלוּ אֵת רְשׁוּתָם לְגַבִּיו, וְלִכֵּן מוֹתֵר לְטַלְטֵל
16 בְּכוּלָּו.

17 מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: סוֹף סוֹף בֵּית אֶחָד אֵיכָּא אֲבָל שְׁנֵי בָתִּים לִיכָּא, וְרַב
18 אִמְרָה שְׁצִירָךְ שְׁנֵי בָתִּים לְכָל חֶצֶר. מִתְרַצָּת הַגִּמְרָא: אִפְשָׁר דְּמִצְפָּרָא
19 וְעַד פְּלָגָא דְיוֹמָא – מַהְבּוּקָר עַד חֲצֵי הַיּוֹם, יִבְטְלוּ אֵת רְשׁוּתָם לְגַבִּי
20 חָד – לְאַחַד מִבְּנֵי הַחֶצֶר, וּמִפְּלָגָא דְיוֹמָא וְלַפְגָּא – וּמִחֲצִי הַיּוֹם עַד
21 הָעֶרֶב יִבְטְלוּ אֵת רְשׁוּתָם לְגַבִּי חָד – אַחַר מִבְּנֵי הַחֶצֶר. וְאִם כֵּן יֵשׁוּם
22 שְׁנֵי בָתִּים שִׁיכּוּלִים לְהוֹצִיא לְחֶצֶר.

23 מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: סוֹף סוֹף בְּעֵדִינָא – בּוֹמֵן דְּאִיתִיהִי לְהֵאֵי – שֶׁהַחֶצֶר
24 שִׁיכְתָּ לְאַחַד, לִיתִיהִי לְהֵאֵי – הִיא לֹא שִׁיכְתָּ לְחַבִּירוֹ, וְצִרִיךְ שְׁבִאוּתוֹ
25 זִמָּן יִהְיֶה לְכָל חֶצֶר שְׁנֵי בָתִּים הַפְּתוּחִים אֵלֶיהָ וְהֵם שִׁיכִים לְאַנְשֵׁים
26 שׁוֹנִים.

27 מִתְרַצָּת הַגִּמְרָא: אֵלָּא אִמְרָה רַב אֲשֵׁי, בֵּין עֵרֵבוּ וּבֵין לֹא עֵרֵבוּ, סוֹבֵר
28 רַב שֶׁהַמִּבּוֹי נִיתָר בְּלִחֵי וְקוּרָה, כִּיּוֹן שְׁבָתִים וְחֲצִירוֹת פְּתוּחִים לְתוֹכוֹ,
29 וְטַעְמֹו שֶׁל רַב שֶׁחִילַק בֵּין עֵרֵבוּ לֹא עֵרֵבוּ הוּא, שֶׁהֵרִי מִי גֵרָם
30 לְחֲצִירוֹת שִׁיאֲסִרוּ לְהוֹצִיא מִזֶּה לְמִבּוֹי לֹא שִׁתּוּפֵי מִבּוּאוֹת,
31 הַבָּתִּים, וְלִיכָּא, כְּלוּמַר לְדַעַת רַבִּי שֶׁמַּעַן הַמִּבּוֹי וְהַחֲצִירוֹת הַפְּתוּחוֹת
32 לוֹ, נִחְשָׁבִים לְרְשׁוֹת אֲחַת וּמוֹתֵר לְטַלְטֵל מִזֶּה לִזֶּה כְּלִים שֶׁשְּׁבָתוֹ בָּהֶם,
33 גַּם אִם לֹא עָשׂוּ שִׁתּוּפֵי מִבּוּאוֹת. וְסוֹבֵר רַב שְׁזָאת בְּתַנָּאִי שֶׁהַחֲצִירוֹת
34 לֹא עֵרֵבוּ עִם הַבָּתִּים, לְפִי שְׁבִאוּפֵן זֶה לֹא מִצְוִיִּים חֲפְצֵי הַבָּתִּים
35 בְּחֲצִירוֹת, וְאֵין חֲשַׁשׁ שִׁיּוּצִיאוֹ לְמִבּוֹי גַּם אֵת הַחֲפָצִים שֶׁשְּׁבָתוֹ בְּבֵית,
36 שֶׁגַּם רַבִּי שֶׁמַּעַן מוֹדֵה שֶׁאֲסוּר לְהוֹצִיאֵם לְמִבּוֹי. אוּלַם אִם עֵרֵבוּ
37 הַחֲצִירוֹת עִם הַבָּתִּים, וּמִצְוִיִּים בְּחֲצִירוֹת חֲפָצִים שֶׁשְּׁבָתוֹ בְּבֵית, אֲסוּר
38 לְטַלְטֵל מִהַחֲצִירוֹת לְמִבּוֹי אִף אֵת הַכְּלִים שֶׁשְּׁבָתוֹ בְּחֶצֶר, מִחֲשַׁשׁ
39 שִׁיּוּצִיאוֹ גַּם חֲפָצִים שֶׁשְּׁבָתוֹ בְּבֵית. בְּאוּפֵן זֶה, גַּם לְדַעַת רַבִּי שֶׁמַּעַן אֵין
40 לְהַחֲשִׁיב אֵת הַמִּבּוֹי כְּרְשׁוֹת אֲחַת עִם הַחֶצֶר, שֶׁהֵרִי אֲסוּר לְטַלְטֵל מִזֶּה
41 לִזֶּה, וְהַמִּבּוֹי הוֹפֵךְ לְחֵיוֹת כְּרַמְלִית וְאֲסוּר לְטַלְטֵל בְּמִבּוֹי עֲצֻמוֹ יוֹתֵר
42 מֵאַרְבַּע אֲמוּנוֹת. אִךְ אִם יַעֲשׂוּ הַחֲצִירוֹת שִׁתּוּפֵי מִבּוּאוֹת, יִחֲשְׁבוּ
43 הַבָּתִּים, הַחֲצִירוֹת וְהַמִּבּוֹי לְרְשׁוֹת אֲחַת, וְיִהְיֶה מוֹתֵר לְטַלְטֵל בְּכָל
44 הַמִּבּוֹי.

45 הַגִּמְרָא דְּנָה בְּשִׁיטָּת רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בַּעֲנִין עֲשִׂיתָ מִלֵּאכָה בַּהֲכַנְתָּ
46 מִכְשִׁירֵי מִצּוּה בִּשְׁבַת בְּשֶׁאֵר מִצּוֹת מִלְכָּד מִלֵּה: אִמְרָה רַבִּי חִיָּיא בְּרַ
47 אֲבָא אִמְרָה רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא לָבֵל – לֹא בְּכָל מִצּוּה הַנּוֹחֶגֶת בִּשְׁבַת אִמְרָה
48 רַבִּי אֲלִיעֶזֶר שֶׁגַּם מִכְשִׁירֵי הַמִּצְוֹת, דִּהְיִינוּ הַמִּלְאכּוֹת הַמִּסְיִיעוֹת
49 לְהַכְנִיתָ הַמִּצּוּה, דּוֹחִין אֵת הַשַּׁבָּת, שֶׁהֵרִי שְׁתֵּי הַלָּחֶם הַבָּאִים בַּעֲצֵרָת
50 חוֹכֶת הַיּוֹם הֵן וְאֵין לְדַחּוֹתָן לְמַחֵר, וְלֹא לְמֶךְן רַבִּי אֲלִיעֶזֶר לְהַתִּיר
51 אִפִּיתָן בִּשְׁבַת אֵלָּא מְגוּרָה שְׁוֹה וְכַפִּי שִׁיבּוּרָא לְחֵלָן, וְאִם כֵּל
52 מִכְשִׁירֵי מִצּוּה דּוֹחִים אֵת הַשַּׁבָּת, מִדּוּעַ הוֹצֵרֵךְ רַבִּי אֲלִיעֶזֶר לְגוּדִיחִין
53 שׁוֹה. וְהַתְנָא, רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אִמְרָה מַגִּין לְמִכְשִׁירֵי שְׁתֵּי הַלָּחֶם שֶׁדּוֹחִין
54 אֵת הַשַּׁבָּת, נִאֲמָרָה הִכָּא בְּשִׁתֵּי הַלָּחֶם (שֶׁם כֵּג יז) וְהִבְאָתָם אֵת עֹמֶר
55 רִאשִׁית קְצִירָכֶם, וְנִאֲמָרָה הִכָּא בְּשִׁתֵּי הַלָּחֶם (שֶׁם כֵּג יז) מִמּוֹשְׁבֵיתָכֶם
56 תְּבִיאוּ לָחֶם תְּנוּפָה, מִהֵּ הִבְאָה הָאֲמוּרָה בְּעוֹמֶר הַדִּין הוּא

57 שֶׁמִּכְשִׁירֵין כְּגוֹן קֶצִירָה, טַחֲיִנָה וְהַרְקָדָה, דּוֹחִין אֵת הַשַּׁבָּת, אִף
58 הִבְאָה הָאֲמוּרָה בְּשִׁתֵּי הַלָּחֶם, מִכְשִׁירֵין דִּהְיִינוּ אִפִּיתָן, דּוֹחִין אֵת
59 הַשַּׁבָּת.

60 אֲמוּרָת הַגִּמְרָא: מוֹפְגִי – אֶחָד הַפְּסוּקִים שֶׁמִּזֶּה לְמַדִּים אֵת הַגּוֹזִירָה
61 שׁוֹה מִיּוֹתֵר וּפְנִי לְדִרְשָׁה זֹו, דָּאִי לֹא מוֹפְגִי, אֵיכָּא לְמִפְרָךְ – אִפְשָׁר
62 לְפָרוֹךְ אֵת הַגּוֹזִירָה שׁוֹה, מִה לְעוֹמֶר שֶׁקִּצְרֵתוֹ הִיא עֲצֻמָּה מִצּוּה וְלֹא
63 מִכְשִׁירֵי מִצּוּה, שֶׁכֵּן הִלְכָה הִיא שֶׁאִף אִם מִצָּא קֶצֶיר – קָמָה קֶצֶרָה,
64 חוֹזֵר וְקוֹצֵר קָמָה אַחֲרָת לְשֵׁם מִצּוֹת הָעוֹמֵר כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (ויקרא כג י)
65 'וְקִצְרֹתָם וְגו' וְהִבְאָתָם אֵת עֹמֶר רִאשִׁית קְצִירָכֶם אֶל הַכְּהֵן, וְלִכֵּן
66 מִכְשִׁירֵי הַמִּצּוּה דּוֹחִים אֵת הַשַּׁבָּת. תֵּאֲמָר בְּשִׁתֵּי הַלָּחֶם שֶׁאֵין מִצּוּה
67 לְקֶצֶר לְשֵׁם שְׁתֵּי הַלָּחֶם, שֶׁהֵרִי אִם מִצָּא קֶצֶיר – קָמָה קֶצֶרָה אֵינוֹ
68 חוֹזֵר וְקוֹצֵר לְשֵׁם מִצּוֹת שְׁתֵּי הַלָּחֶם, וּמִנֵּין שֶׁמִּכְשִׁירֵיהָ יִדְחוּ שַׁבָּת, וּמֵאַחֵר
69 הַקֶּצִירָה לְגַבִּי מִצּוֹת שְׁתֵּי הַלָּחֶם, וּמִנֵּין שֶׁמִּכְשִׁירֵיהָ יִדְחוּ שַׁבָּת, וּמֵאַחֵר
70 וְאִפְשָׁר לְפָרוֹךְ אֵת הַגּוֹזִירָה שׁוֹה, לֹאֵי אֲפִגְנוּי מוֹפְגִי – בִּאֲמַת עַל
71 כְּרִחוּנָהּ שֶׁאֶחָד הַפְּסוּקִים מִיּוֹתֵר וּפְנִי לְדִרְשָׁה, וְאֵין לְפָרוֹךְ גּוֹזִירָה שׁוֹה
72 כְּשֶׁאֲחָד מִהַפְּסוּקִים מִיּוֹתֵר.

73 הַגִּמְרָא מִבִּאֲרָת אִיזָה מִשְׁנֵי הַפְּסוּקִים מִיּוֹתֵר: מִכְּדִי – הֵרִי בָּתִּיב
74 'וְהִבְאָתָם אֵת עוֹמֶר רִאשִׁית קְצִירָכֶם אֶל הַכְּהֵן', אִם כֵּן (בְּיוֹם)
75 'לְיוֹם' הִבְאָתָם אֵת עֹמֶר הַתְּנוּפָה' (שֶׁם כֵּג טו) לָמָּה לִי – מִדּוּעַ נִכְתְּבָה
76 שׁוּב לְשׁוֹן הַבִּאֵה בְּעוֹמֶר. שְׁמַעַם מִיָּה אֲפִגְנוּי – שֶׁהַפְּסוּק מִיּוֹתֵר וּפְנִי
77 לְלִמּוּד מִמֶּנּוּ גּוֹזִירָה שׁוֹה לְשִׁתֵּי הַלָּחֶם.

78 מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: וְאִכְתִּי – וְעַדִּין קָשָׁה הִלֵּא מוֹפְגִי מִצָּד אֶחָד הוּא –
79 הֵייתוֹר הוּא רַק בְּפִסּוּק אֶחָד, וְשִׁמְעִינוּ לִיהִי לְרַבִּי אֲלִיעֶזֶר דְּאִמְרָה,
80 מוֹפְגִי מִצָּד אֶחָד – גּוֹזִירָה שׁוֹה שְׁבָה רַק פְּסוּק אֶחָד מִיּוֹתֵר, לְמִדִּין –
81 נִיתָן לְלוּמְדָה וּמְשִׁיבִין – אִךְ נִיתָן גַּם לְהַשִּׁיב וּלְפָרוֹךְ בְּמִידַת הָאִפְשָׁר
82 אֵת הַלִּימוּד, וְכִיּוֹן שֶׁבְּגוֹזִירָה שׁוֹה מַעֲוֹמֵר לְשִׁתֵּי הַלָּחֶם רַק הַפְּסוּק
83 בְּעוֹמֶר מִיּוֹתֵר עַדִּין נִיתָן לְפָרוֹךְ אֵת הַגּוֹזִירָה שׁוֹה.

84 מִתְרַצָּת הַגִּמְרָא: גַּם הַפְּסוּק בְּשִׁתֵּי הַלָּחֶם מִיּוֹתֵר וּפְנִי לְדִרְשָׁה, כִּיּוֹן
85 שֶׁבְּפִסּוּק (שֶׁם כֵּג יז) 'מִמּוֹשְׁבֵיתָכֶם תְּבִיאוּ לָחֶם תְּנוּפָה' תִּיבַת 'תְּבִיאוּ'
86 רְבִיאוּא הוּא – מִיּוֹתֵר וּפְנִינָה לְדִרְשָׁת הַגּוֹזִירָה שׁוֹה, שֶׁהֵרִי בְּפִסּוּק
87 הַקּוּדֵם לוֹ כְּבֵר נִאֲמַר שֶׁבַעֲצֵרָה יֵשׁ לְהַבִּיאַ מִנְחָה חֲדָשָׁה, וְאִם כֵּן הִיָּה
88 יָכוֹל לְכַתּוֹב 'מִמּוֹשְׁבֵיתָכֶם לָחֶם תְּנוּפָה'. וּמֵאַחֵר שֶׁגַּם הַפְּסוּק בְּשִׁתֵּי
89 הַלָּחֶם מִיּוֹתֵר, שׁוּב אֵין לְפָרוֹךְ אֵת הַגּוֹזִירָה שׁוֹה.

90 הַגִּמְרָא חֲזוֹרָת לְדוֹן בְּדַבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁאִמְרָה שִׁישׁ מִצּוּת שֶׁגַּם לְרַבִּי
91 אֲלִיעֶזֶר מִכְשִׁירֵיהֶן אֵינֶם דּוֹחִים שַׁבָּת. שׁוֹאֵלֵת הַגִּמְרָא: לְמַעוּטֵי מֵאֵי
92 – אִיזוֹ מִצּוּה הַתְּכִיּוֹן רַבִּי יוֹחָנָן לְמַעוּט, שֶׁמִּכְשִׁירֵיהָ אֵינֶם דּוֹחִים שַׁבָּת.
93 אֵילִימָא לְמַעוּטֵי – אִם נִאֲמַר שְׁבָא לְמַעוּט מִכְשִׁירֵי מִצּוֹת לְיוֹלָב, כְּגוֹן
94 קֶצִיצַת אַרְבַּעַת הַמִּינִים מִן הָאֵילָן, שֶׁאֵינֶם דּוֹחִים שַׁבָּת, וְהַתְנָא, לְיוֹלָב
95 וְכָל מִכְשִׁירֵיו דּוֹחִין אֵת הַשַּׁבָּת, דְּכִרִי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר. וְאֵלָּא נִצְטָרֵךְ
96 לִזְמַר שְׁבָא לְמַעוּטֵי מִכְשִׁירֵי מִצּוֹת סוֹפָה, כְּגוֹן בְּנִייתָה, שֶׁאֵינֶם דּוֹחִים
97 שַׁבָּת, וְהַתְנָא, סוֹפָה וְכָל מִכְשִׁירֵיהָ דּוֹחִין אֵת הַשַּׁבָּת, דְּכִרִי רַבִּי
98 אֲלִיעֶזֶר. וְאֵלָּא כּוּונַת רַבִּי יוֹחָנָן לְמַעוּטֵי מִצָּה, וְהַתְנָא, מִצָּה וְכָל
99 מִכְשִׁירֵיהָ דּוֹחִין אֵת הַשַּׁבָּת, דְּכִרִי רַבִּי אֲלִיעֶזֶר. וְאֵלָּא לְמַעוּטֵי
100 שׁוֹפֵר, וְהַתְנָא, שׁוֹפֵר וְכָל מִכְשִׁירֵיו דּוֹחִין אֵת הַשַּׁבָּת, דְּכִרִי רַבִּי
101 אֲלִיעֶזֶר.

102 מְשִׁיבָה הַגִּמְרָא: אִמְרָה רַב אֲדָא בְּרַ אֲהֵבָה, כּוּונַת רַבִּי יוֹחָנָן לְמַעוּטֵי
103 קִשְׁרֵי צִיצִית לְמִלִּיתוֹ, וְכַתִּיבָת מוֹזוּחַ לְפָתְחוֹ, שֶׁמִּכְשִׁירֵים אֵלָּה
104 אֵינֶם דּוֹחִים שַׁבָּת. תְּנִיָא נָמִי חָכִי – וְכֵן שִׁנּוּ בְּרִייתָא, וְשׁוֹנִין רַבִּי
105 אֲלִיעֶזֶר וְחַכְמִים בְּדַעַתָּם, שֶׁאִם צִיצִין – קִשֵּׁר צִיצִית בְּמִלִּיתוֹ וְעָשָׂה –
106 וְכַתֵּב מוֹזוּחַ לְפָתְחוֹ בִּשְׁבַת שֶׁהוּא חֵיִיב. מִבִּאֲרַת הַגִּמְרָא: מֵאֵי מַעֲטָא
107 אֵין מִכְשִׁירֵי מִצּוֹת אֵלָּה דּוֹחִים שַׁבָּת לְדַעַת רַבִּי אֲלִיעֶזֶר, אִמְרָה רַב
108 יוֹסֵף, מִלְּפָאִין קְבוּעַ לָהֶם (לְמִצּוֹת צִיצִית וּמוֹזוּחַ) זִמָּן, וְנִיתָן לְקִיַּיִם
109 בְּעֶרֶב שַׁבָּת אִלּוּ לְמַחֲרָת.

110 הַגִּמְרָא מִקְשָׁה עַל תִּירְצוֹ שֶׁל רַב יוֹסֵף: אִמְרָה לִיהִי אֲבִי לְרַב יוֹסֵף,
111 אֲדִרְבָּה – לְהִיפֵךְ, מִדָּאִין קְבוּעַ לָהֶם זִמָּן אִם כֵּן

כל שעתא ושעתא זמניה הוא – כל שעה ושעה וכולל יום שבת
קימת חובה להטיל ציצית בבגד אף אם אינו לובשו, וחזרת השאלה
מדוע אין מכשירי מזוזה וציצית דוחים שבת.

מתרצת הגמרא: אלא אמר רב נחמן אמר רבי יצחק, ואיתימא –
יש אומרים שאמר זאת רב הונא בריה דרב יהושע, הטעם שאין
מכשירי ציצית ומזוזה דוחים שבת, הואיל ובידו להפקידן ואת הבית
או את הטלית ואינם נחשבים עוד ברשותו, ולא תחול עליו חובת
המצוה, ונמצא שאין הכרח לחלל שבת עבורם.

בברייתא שהובאה לעיל, נזכרו המצות שלדעת רבי אליעזר
מכשיריהן דוחים שבת, הגמרא מבארת מנין הוא לומד זאת. הגמרא
דנה במכשירי מצות לולב: אמר רב, לולב וכל מכשיריו דוחין את
השבת, דברי רבי אליעזר. שואלת הגמרא: מנא ליה – מנין לו לרבי
אליעזר הא – דין זה. אי תאמר שלמד לולב מעומר ושתי הלחם
שכשם שאלו מצות ומכשיריהם דוחים את השבת אף לולב כן, הלא
יש לפרוך, מה לעומר ושתי הלחם שכן הן מצות חשובות שיש בהם
צורך גבוה, כלומר הם קרבים בבית המקדש, אבל לולב אין בו צורך
גבוה, ומנין שמכשיריו דוחים שבת.

משיבה הגמרא: אלא אמר קרא, (ויקרא כג ט) 'ולקחתם לכם ביום
הראשון', והיה יכול לכתוב 'ולקחתם לכם בראשון', נמצא שתיבת
'ביום' מיותרת לדרשה, ללמד שלעולם נוהגת מצות לולב ביום
הראשון אפילו חל בשבת. מבררת הגמרא: ולמאי הלקתא – איזה
צורך יש ללמדנו שמצות לולב נוהגת בשבת. אילימא – אם נאמר
שהכתוב בא להתיר טלטול הלולב בשבת כיון שהוא מוקצה שהרי
אין עליו תורת כלי, איצטריך קרא למישרי טלטול – וכי יש צורך
שהפסוק יתיר טלטול, והרי טלטול מוקצה לא נאסר במתן תורה
ואינו איסור תורה אלא גזירת חכמים. אלא ודאי כוונת הייתור
למכשיריו, כלומר להתיר את קציצת הלולב מהאילן בשבת, אף
שהדבר אסור מהתורה.

שואלת הגמרא: ורבנן שסוברים שמכשירי לולב אינם דוחים שבת
מה ידרשו מתיבת 'ביום'. משיבה הגמרא: הווא – תיבת 'ביום', מיבעי
ליה – נצרכת כדי ללמד שנוטלים לולב ביום ולא בלילה. שואלת
הגמרא: ורבי אליעזר, שלומד דרשה אחת מתיבת 'ביום', הדין
שנוטלים לולב ביום ולא בלילה מנא ליה – מנין לו. משיבה הגמרא:
נפקא ליה – הוא ילמד דין זה מ'ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת
ימים', שהוא המשך הפסוק 'ולקחתם לכם', ומכאן דרש רבי אליעזר,
שיש לשמוח עם הלולב בימים ולא בלילות.

שואלת הגמרא: ורבנן לשם מה יש צורך לדעתם בפסוק 'ביום'
שלולב נוהג ביום ולא בלילה, הלא ניתן ללמוד דין זה מהפסוק
'ושמחתם'. משיבה הגמרא: לדעת רבנן איצטריך – נצרך פסוק זה,
לפי שכלקא דעתא אמינא – שהיה עולה בדעתך לומר גילה גזירה
זוה 'שבעת ימים' הכתוב בלולב, מוספה, שגם שם נכתב 'שבעת
ימים', מה להלן סוכה נוהגת בימים ואפילו בלילות, אף כאן – לולב
מצותו נוהגת בימים ואפילו בלילות, קא משמע לן הפסוק 'ביום'
שלולב נוהג רק ביום ולא בלילה.

מקשה הגמרא: וליבתוב רחמנא רק בלולב שמכשיריו דוחים שבת,
וניתו הנך ונילפו מיניה – ויבואו מצות עומר ושתי הלחם וילמדו
ממצות לולב, שגם מכשיריהן דוחים שבת, ומדוע יש צורך בפסוק
מיוחד בשלש מצות אלו להתיר מכשיריהן. מתרצת הגמרא: משום
דאיכא למיפרך – שיש לפרוך את הלימוד מלולב, מה ללולב שהיא
מצוה חשובה שכן הוא מעין ארבעה מינים ולכן דוחים מכשיריו את
השבת, אבל עומר ושתי הלחם שאינם טעונים ארבעה מינים מנין
שמכשיריהם ידחו שבת, לכך צריך פסוק מיוחד בהם.

הגמרא דנה במכשירי מצות סוכה. שנינו לעיל בברייתא: סוכה וכל
מכשיריה דוחין את השבת, דברי רבי אליעזר. שואלת הגמרא:
מנא ליה – מנין לו לרבי אליעזר הא – דין זה. אי – אם תאמר שלמד
סוכה בלימוד של 'במה מצינו מעומר ושתי הלחם, הלא יש לפרוך,

מה לעומר ושתי הלחם שכן צורך גבוה הוא, כלומר הם קרבים
בבית המקדש, לכן מכשיריהם דוחים את השבת, אבל סוכה שאין בה
צורך גבוה מנין שמכשיריה דוחים. אי – אם תאמר שלמד סוכה
מלולב, שכשם שלולב שהוא מצוה ומכשיריו דוחים שבת, אף סוכה
שהיא מצוה ומכשיריה דוחים שבת. גם את זה יש לפרוך, מה ללולב
שכן מעין ארבעה מינים ולכן מכשיריו דוחים את השבת, תאמר
בסוכה שאינה טעונה ארבעה מינים.

משיבה הגמרא: אלא נמר – למד בגזירה שוה 'שבעת ימים' הכתוב
בסוכה מלולב שגם בו נכתב 'שבעת ימים', מה להלן – בלולב
מכשיריו דוחין את השבת אף כאן – בסוכה נמי מכשיריה דוחין
את השבת.

מקשה הגמרא: וליבתוב רחמנא בסוכה שמכשיריה דוחים שבת
וניתו הנך ונילמוד מיניה – ויבואו עומר ושתי הלחם וילמדו ממנה,
ומדוע יש צורך בלימוד מיוחד בשתי מצוות אלו, להתיר מכשיריהן.
מתרצת הגמרא: משום דאיכא למיפרך, מה לסוכה שהיא חמורה
שכן נוהגת בלילות בבנינים, תאמר במצות עומר ושתי הלחם
שנוהגות רק ביום, ומנין שמכשיריהן ידחו שבת.

הגמרא דנה במכשירי מצות מצה. שנינו לעיל בברייתא: מצה וכל
מכשיריה דוחין את השבת, דברי רבי אליעזר. שואלת הגמרא:
מנא ליה – מנין לו לרבי אליעזר הא – דין זה. אי תאמר שלמד
מצה מעומר ושתי הלחם, הלא יש לפרוך, מה לעומר ושתי הלחם
שכן צורך גבוה, כלומר הם מובאים לבית המקדש, אבל מצה אין
בה צורך גבוה. אי – ואם תאמר שלמד מצה מלולב גם זאת יש
לפרוך, מה ללולב שכן מעין ארבעה מינים ומצה אינה טעונה
ארבעה מינים. אי – ואם תאמר שלמד מוספה, גם כן יש לפרוך, מה
לסוכה שכן נוהגת בלילות בבנינים, תאמר במצה שנוהגת רק
בלילה הראשון (פסחים כג). אלא נמר – למד גזירה שוה 'חמשה עשר'
'חמשה עשר' מחג הסוכות, מה להלן במצות סוכה מכשיריה דוחין
את השבת, אף כאן במצה מכשיריה דוחין את השבת.

מקשה הגמרא: וליבתוב רחמנא בפירוש פמצה שמכשיריה דוחים
שבת, וניתו הנך ונילמוד מיניה – ויבואו המצות עומר ושתי הלחם,
לולב וסוכה וילמדו ממצה שגם מכשיריהן דוחים שבת. מתרצת
הגמרא: אין ללמוד מצות הללו ממצה, משום דאיכא למיפרך –
שיש לפרוך, מה למצה החמורה שכן נוהגת בנשים בבאנשים,
שהרי גם נשים מצוות לאכול מצה, ולכן מכשיריה דוחים את השבת,
אבל בלולב וסוכה שהן מצות עשה שהזמן גרמן שנשים פטורות מן
מנין שמכשיריהן ידחו שבת.

הגמרא דנה במכשירי מצות שופר. שנינו לעיל בברייתא: שופר וכל
מכשיריו דוחין את השבת, דברי רבי אליעזר. שואלת הגמרא: מנא
ליה לרבי אליעזר הא, אי למד שופר מעומר ושתי הלחם, יש
לפרוך, שכן הם צורך גבוה ושופר אינו צורך גבוה. ואי למדו מלולב,
יש לפרוך שהלולב חמור שכן מעין ארבעה מינים ושופר אינו טעון
ארבעה מינים. ואי תאמר שלמדו ממוספה, גם יש לפרוך שסוכה
חמורה שכן נוהגת בלילות בבנינים ושופר נוהג רק ביום. ואי למדו
ממצה, גם יש לפרוך שמצה חמורה שכן נוהגת בנשים בבאנשים,
ומצות שופר אינה נוהגת בנשים לפי שהיא מצות עשה שהזמן גרמן.

משיבה הגמרא: אלא כך למד רבי אליעזר, אמר קרא (במדבר כט א)
'ובחרש השביעי באחד לחדש וגו' יום תרועה יהיה לכם', מצות
שופר נוהגת ביום הראשון לחודש השביעי אפילו אם הוא חל
בשבת. מבררת הגמרא: ולמאי – ולאיה צורך נכתב הריבוי ללמד
שמצות שופר נוהגת אפילו בשבת. אילימא – אם נאמר שהפסוק בא
להתיר תקיעה בשבת, אי אפשר לומר כך, דהא תנא דבי משאיל –
שנו בבית מדרשו של שמואל ברייתא זו, 'כל מלאכת עבודה לא
תעשו' (במדבר כט א) – התורה אסרה בשבת על מלאכה שיש בה טורה,
יצתה תקיעת שופר ודדיית הפת מהתנור, שהיא חקמה ואינה
מלאכה, ומותר מן התורה לתקוע אפילו תקיעת רשות, וכן לרדות

המשך ביאור למס' שבת ליום שני עמ' ב

1 פת מהתנור בשבת, ולא נאסרו אלא מדרבנן. אלא על כרחך בא
2 הריבוי לַמַּכְשִׁירִין של שופר בשבת, להתיר חילול שבת במכשיריו,
3 כגון קציצתו מן הבהמה ותיקונו.
4 שואלת הגמרא: וְרַבָּנָן הסוברים שאין מכשירי השופר דוחים את
5 השבת מה ילמדו מהפסוק 'יום תרועה'. משיבה הגמרא: הפסוק ההוא
6 מִיַּפְעֵי לֵיהּ – נצרך ללמד שמצות שופר נוהגת בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה.
7 שואלת הגמרא: וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מצות שופר שנוהגת בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה
8 מִנָּא לִיהּ – מנין לומד דין זה. משיבה הגמרא: נִפְקָא לִיהּ – הוא לומד
9 זאת מהפסוק 'בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל אֲרָצְכֶם' (ויקרא כה
10 ט), פסוק זה עוסק בתקיעת שופר ביום הכיפורים של היובל, וְגַמְרִי
11 מִהֲדָרִי – ומצות תקיעת שופר של ראש השנה ומצות תקיעת שופר
12 ביובל למדים זה מזה.
13 מקשה הגמרא: וְלִיכְתּוּב רַחֲמָנָא בפירוש בְּשׁוֹפָר שמכשיריו דוחים
14 שבת, וְלִיתּוּ הֵנָּה וְלִיגְמְרוּ מִיָּנִיהּ – ונלמד ממנו לגבי מצות לולב,
15 סוכה ומצה ועומר ושתי הלחם שגם מכשיריהן דוחים שבת.
16 מתרצת הגמרא: מִתְּקִיעַת שׁוֹפָר דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה לִיכָא לְמִיגְמַר – אין

17 ללמוד, לפי שמצות שופר חמורה שֶׁכֵּן מִכְנָסַת זְכוּרֹנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל
18 לְאַכִּיחָן שְׁבַשְׁמִים ויתכן שעל כן גם מכשיריה דוחים את השבת. וכן
19 מִתְּקִיעוֹת [שׁוֹפָר] דִּיּוֹם הַכַּפּוּרִים של יובל לִיכָא לְמִיגְמַרִי – אין
20 ללמוד, לפי שמצות תקיעת שופר ביובל חשובה היא, דְּאָמַר מַר –
21 שנאמר בברייתא (ר"ה ח:) תִּקְעוּ בֵּית דִּין בְּשׁוֹפָר, ואז נִפְטְרוּ – חזרו
22 עֲבָדִים עֲבֵרִים לְבִתְיָהֶם וְשָׂדוֹת שֶׁנִּמְכְּרוּ חוּזְרוֹת לְבִעְלֵיהֶן, ויתכן
23 שעל כן גם מכשיריה דוחין את השבת.
24 הגמרא דנה במכשירי מצות מילה. שנינו בברייתא: (אמר מר) מִילָה
25 וְכָל מַכְשִׁירֶיהָ דּוֹחִין אֶת הַשַּׁבָּת, דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. שואלת
26 הגמרא: מִנָּא לִיהּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָא, אִי מְבֻלְהוּ גַּמַּר, כלומר שלמד
27 מצות מילה מאחת מהמצות שנזכרו לעיל, והלא יש לפרוך
28 בְּדִאמְרֵינָן – כמו שפרכנו לעיל שלכל מצוה יש צד חמור, לולב טעון
29 ארבעה מינים, סוכה נוהגת גם בלילה, מצה נוהגת גם בנשים ושופר
30 מעלה זכרונותיהם של ישראל לאביהם שבשמים. וְעוֹד אפשר לפרוך
31 מַה לְהֵנָּה – כל אחת מהמצות הללו חמורה ממילה,